

Seminární práce na pedagogiku Učitelství v USA

Marta Nocarová

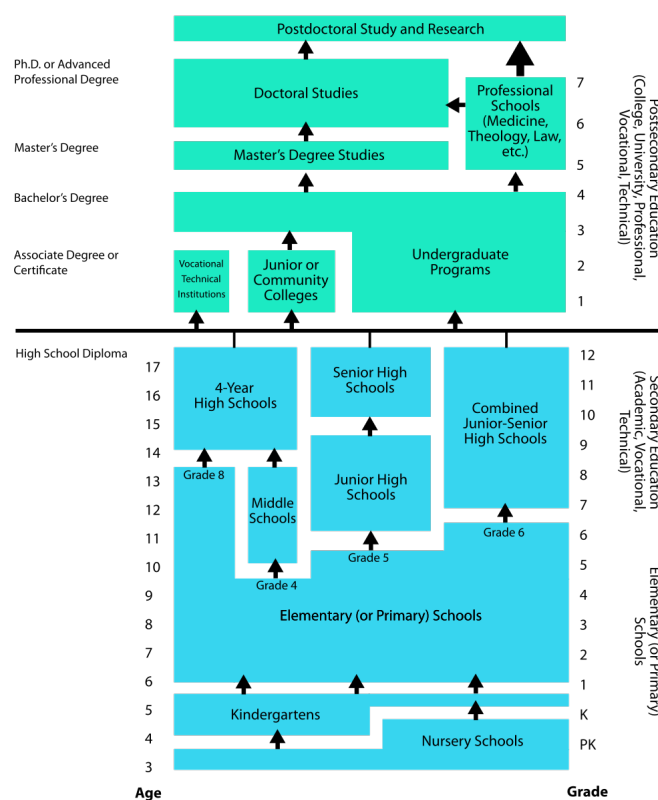
Úvod

Jako studentka na gymnáziu jsem strávila rok na americké střední škole. V té době jsem věděla již poměrně jistě, že chci být učitelkou matematiky a fyziky, takže jednak jsem si z možných předmětů vybírala tyto dva, jednak jsem pozorovala, jak fungují američtí učitelé. Některé rozdíly byly výrazné — každý učitel měl vlastní místnost a žáci docházeli do jejich tříd. Učitelé před začátkem hodiny stáli ve dveřích a zdravili se s každým žákem. Protože většina předmětů byla volitelná, těch studentů na předmětu AP Calculus bylo sedm. Já přišla z české třídy o 34 žácích. Na každý předmět byla učebnice — pořádně tlustá a těžká, kterou jsme během kurzu celou prošli a ze které jsme také měli každý den úkoly. Každý učitel se své učebnice přesně držel. Naše česká učitelka matematiky, výborná pedagožka, používala učebnice jen na příklady, úkoly nezařadávala a já jsem se ze všech učebnic obtěžovala zakoupit pouze Maturitní minimum. . .

Využívám nyní této příležitosti podívat se i z jiného úhlu pohledu na to, co kromě vyučování tvoří život amerických učitelů. Je třeba mít na paměti, že v USA existuje široká škála škol od prestižních soukromých přes obyčejné státní školy, ty v regionech s vysokou chudobou, školy nejrůznějších pedagogických směrů až po školy ortodoxních náboženských skupin, nepočítaje v to domácí vzdělávání. Navíc stav školství, autonomie i financování škol je jiné v každém státu (zde i dále míněn stát federace), ba i v regionu. Téma je tedy široké, zaměřuji se proto na statistiky OECD a doplňující zdroje, jimiž lze nahlédnout na průměrného učitele v průměrném státě na průměrné škole. Je však třeba mít na paměti, že takový učitel neexistuje a že takto se můžeme podívat pouze na několik málo oblastí života. Z těchto oblastí jsem vybrala přípravné vzdělání učitelů, platové podmínky a počty odučených hodin. Mým cílem je tyto popsat, srovnat, bude-li to možné, se stavem v České republice a uvést v kontextu s jinými oblastmi učitelského života a kulturou USA.

1 Obecně o školství v USA

Narozdíl od České republiky, která zaručuje právo na vzdělání každému člověku, americká ústava (ani její dodatky, prvních deset tvořících ekvivalent naší Listiny základních práv a svobod) právo na vzdělání nezaručuje. Vzdělávání a vzdělávací systém je zcela v režii jednotlivých států. Přesto se i na federální úrovni dějí některé zásahy do školství, například No Child Left Behind Act. [1] a [2]. Povinná školní docházka je zavedena ve všech státech, liší se věk, kdy mohou studenti školu opustit. Veřejné školy (zdarma) fungují od Kindergarden (předškolní ročník) po 12. ročník (K—12). Další dělení nejpodobnější našemu je na elementary school (1.—5. ročník), middle school (6.—8.), high school (9.—12.). Graficky je znázorněno na obrázku 1, který však znázorňuje přechod na middle school již ve 5. ročníku. Nás bude zajímat zejména secondary education, tedy od cirká 5. ročníku po ukončení střední školy.

Obrázek 1: Schéma vzdělávacího systému v USA, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Education_in_the_United_States.svg

2 Data

2.1 Vzdělání učitelů

Cesta k učitelské kariéře se liší stát od státu, obecně se učitelem člověk může stát poté, co vystuduje bakalářský program se zaměřením na vzdělávání na vysoké škole a získá učitelskou licenci. Tyto licence uděluje stát a tedy se různí; je však možné učit i v jiném státě než v tom, kde učitel licenci získal, ovšem proces „transferring license“ může být komplikovaný. Je možné stát se učitelem i s titulem z jiného oboru, to pak ale vyžaduje jinou přípravu. Podmínky mohou být velmi různorodé — učitelé na soukromých křesťanských školách dokonce ani nemusí mít státní licenci, tedy ani vysokoškolské vzdělání, pokud je škola nevyžaduje (to by se týkalo škol např. amišů, mennonitů apod.), ku příkladu pro stát Wisconsin: "Private schools are not obligated to employ licensed or certified teachers." Wis. Stats. §115.28(7)(b). [3]. Pokud se blíže podíváme na podmínky získání učitelské licence v tomto státě, zjistíme, že pro absolventa střední školy je nejpřímější cesta vystudovat na některé vysoké škole ve Wisconsinu, která má certifikovaný učitelský program, a poté zažádat o učitelskou licenci [4]. Další vzdělávání se též liší mezi státy, ale i mezi typy škol. Existuje široká škála vzdělávacích programů a zdrojů.

2.2 Statistiky

Zajímavá data ohledně života učitelů nám nabízí OECD [5]. Není-li řečeno jinak, všechna čísla cituji z tohoto zdroje. Z těchto dat vidíme, že průměrný hrubý plat učitele s 15 roky praxe na střední škole (upper secondary education) byl v USA v roce 2018 64 426 amerických dolarů za rok, což je o 10% více než v roce 2005. Pro českého učitele to bylo 24 359 amerických dolarů, nárůst oproti roku 2005 není uveden. Průměrný plat začínajícího učitele by byl \$41 430, u nás \$21 854. Pro srovnání, průměrný plat v USA byl \$63 093, České republice byl \$26 962. Vidíme tedy, že plat zkušeného amerického učitele je mírně nadprůměrný, zatímco plat jeho českého kolegy podprůměrný. Podle OECD „However, U.S. teachers earn less than 70% of the salaries of full-time, full-year workers (25-64 year-olds) with tertiary education in the US, some of the lowest relative earnings across all OECD countries.“ [6] S větou "If I could get a higher paying job I'd leave teaching as soon as possible" alespoň do určité míry souhlasí 35% učitelů, alespoň do určité míry nesouhlasí 65% [7]. Pro Českou republiku jsem taková data nenašla. Plat učitelů závisí na school district (okresu), případně škole samotné, pokud je soukromá. Obvykle se zvyšuje s počtem odučených let a dosaženým vzděláním [10]. Podíváme-li se namátkově na výzkum spokojenosti mezi učiteli [8], vidíme, že stejně jako v Česku si

američtí učitelé připadají nedocenění, přepracování a nerespektování. Podle tohoto výzkumu je také největším problémem státních škol nedostatek financí (str. K17). Z pohledu veřejnosti se však zdá, že lidé přínos učitelů společnosti vnímají [9]. Jiný zdroj vyhodnocuje sociální status učitelů a respekt, který k nim společnost má, na škále 1 - 100 — Global Teacher Status Index. V tomto hodnocení dosáhlo USA necelých 40 bodů, zatímco Česká republika něco málo přes 20. Svému dítěti by práci učitele rozhodně doporučilo asi dvakrát více amerických rodičů než českých, rozhodně nedoporučilo přibližně stejně. [11]

Na jednoho učitele na americké střední škole připadá 15,350 žáků, na české 11,594 žáků. Tato čísla byla získána součtem všech žáků v tomto stupni vzdělávání a vydělením součtem všech učitelů na tomto vzdělávacím stupni. O realitě vyučovacích tříd nám to tedy moc neříká.

Zajímavý může být i pohled na podíl žen v učitelských pozicích. V USA to je 62,6% učitelů, v Čechách 68,3%. Obojí jsou víceméně průměrné hodnoty v rámci OECD, rozdíl není příliš velký.

Velký rozdíl vidíme v počtu odučených hodin. Pro českého učitele je to 589 hodin ročně, kdežto americký učitel o více jak polovinu tolik, 965 hodin ročně. Průměr OECD je 667 hodin ročně. To je velký rozdíl, proto jsem se rozhodla podívat se na tato data blíže. Následující údaje v tomto odstavci pochází z [12]. Od amerického učitele se očekává, že bude práci věnovat 2047 hodin ročně, z toho 1446 ve škole pro higher secondary; 2032 hodin ročně, z toho 1449 ve škole pro lower secondary. U českého učitele je to 1560 hodin ročně, nerozlišuje se stupeň ani přítomnost ve škole. Česká republika je mírně pod průměrem OECD, který je 1634 hodin pro lower secondary a 1629 hodin pro upper secondary. Podíváme-li se na aktivity, které lower secondary škola od učitelů očekává, zdá se, že mohou existovat velké rozdíly mezi školami, neboť to, do jaké míry jsou povinné aktivity jako přípravy, známkování, administrativa, komunikace s rodiči či extrakurikulární aktivity jsou v kompetencích škol, stejně tak jako forma jejich ohodnocení. U českých škol je většina těchto aktivit popsána jako dobrovolná. Zde by bylo zajímavé porovnat výskyt syndromu vyhoření mezi učiteli, ale takovou studii se mi nepodařilo najít. Můžeme však porovnat, kolik hodin učitelé odpracují navíc nad to, kolik si veřejnost myslí, že odpracují. V Americe je to 5 hodin týdně, v České republice o něco méně. [11]

Z učitelů je 80% bílé rasy, 9% Hispánců, 6% černochů. Z hlediska České republiky se toto dělení může zdát zbytečné, ale v US toto může hrát velkou roli, neboť to neodpovídá rasovému složení společnosti.

3 Závěr

Finanční ohodnocení je podobné v obou státech. Učitelé se zřejmě potýkají s podobnými problémy. Společenské postavení učitele je patrně o něco málo lepší v USA. Velký rozdíl vidíme v počtu odpracovaných hodin. Toto by mohlo být vysvětleno větším důrazem americké společnosti na pracovní výkon. Bylo by zajímavé tuto práci ještě rozvinout porovnáváním výsledků PISA a důkladnějším pohledem na to, jak jsou učitelé v obou zemích vnímáni.

Reference

- [1] Ústava Spojených států <https://constitution.congress.gov/constitution/> [online] cit. 13. 6. 2020
- [2] <https://www.cato.org/blog/education-constitution> [online] cit. 13. 6. 2020
- [3] State Regulation of Private Schools, U.S. Department of Education <https://www2.ed.gov/admins/comm/choice/regprivschl/regprivschl.pdf> [online] cit. 13. 6. 2020
- [4] Teacher Education Center, University of Wisconsin <https://tec.education.wisc.edu/become-a-teacher/> [online] cit. 13. 6. 2020
- [5] OECD <https://data.oecd.org/education.htm#profile-Teachers> [online] cit. 13. 6. 2020
- [6] OECD (2019), "United States", in Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris.
- [7] U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics, National Teacher and Principal Survey (NTPS), "Public School Teacher Data File," 2017–18 https://nces.ed.gov/surveys/ntps/tables/ntps1718_q71d_t1s.asp [online] cit. 13. 6. 2020
- [8] <https://pdkpoll.org/assets/downloads/2019pdkpoll151.pdf> [online] cit. 13. 6. 2020
- [9] <https://www.pewforum.org/2013/07/11/public-esteem-for-military-still-high/> [online] cit. 13. 6. 2020

-
- [10] Will, M. and Sawchuk, S. (2018, March 30). Teacher Pay: How Salaries, Pensions, and Benefits Work in Schools. Education Week. Retrieved Month Day, Year from <http://www.edweek.org/ew/issues/teacher-pay/>
- [11] Varkey Foundation - Global Teacher Status Index <https://www.varkeyfoundation.org/media/4790/gts-index-9-11-2018.pdf> [online] cit. 13. 6. 2020
- [12] OECD (2019), “How much time do teachers spend teaching?”, in Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris.